

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-
évre 7 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium;
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Feltámadás.

Rontsátok le a templomot és én harmad-
napon megépítem.

Nem kutatom a feltámadás nagy titkát. Látom, hogy a fű, mely száraz avarrá lett, újra zöld körülményben, pedig csak fű. Látom, hogy a fa, melynek leszedtem gyümölcsét, újra rügyezni kezd s új terméssel biztat. Látom, hogy a földbe dobott mag, mely pedig megrothadt, új csirákat támaszt. De mindezt csak látom s nem vonok belőle következtetést. Olvasom az apostol szavát: Ha a Krisztus fel nem támadott, hiábavaló a mi prédikálásunk. Ám csak olvasom s nem bizonygodom igazságán. Hittételeket erőszakkal elfogadtatni sohasem lehet s a szív mélyén el nem fogadott hitcikk előtt *külső* meghajlást követelni nem egyezik a keresztyén szabadsággal.

Ám aki nem fogadja is el a keresztyén hitcikket, lehetetlen, hogy el ne gondolkodjék a földi élet szomorúságai közt mindennél vigasztalóbb szózatot: Rontsátok le a templomot és én harmadnapon megépítem.

Mindegy, hogy a Jézus Krisztus testi feltámadásának bejelentése volt-e ez, vagy csak a mindent megbíró hatalom isteni öntudatának erőteljes megnyilatkozása. Ami ebben a mondásban a keresztyén tanítást el nem fogadó, sőt a teljesen hitetlen embert is szükségképpen gondolkodóba ejti, maga az a tény, hogy im van csakugyan egy titokzatos erő, mely mindazt a sok-sok templomot, mit az emberek lerontanak, rövid időn újra felépíti.

Ki tudná előszámolni azt a rengeteg rombolást, amit az emberiség attól az időtől fogva, amikor az első ember — már akár a paradicsomban, akár a majmok ős erdejében — a földön megjelent, nemcsak a természet világában, de az emberi haladás fokozatos munkájában is véghez vitt. Az emberi művelődésnek csodálatos termékeit tették tönkre időnként barbár hordák s nem

ritkán magukat műveltnek tartó emberek. Nem szólva Ázsia s Egyptom hatalmas kulturájának összeomlásáról: hitte volna-e valaki, midőn például Róma fényes műveltségű birodalmát a barbár germánok összeomlasztották, hogy valaha lesz még szebb, még hatalmasabb, még fényesebb műveltség ép e barbár népek által, mint aminőről a legműveltebb római álmodhatott? És hasztalan a legkétségbeejtőbb visszaesés, a legdöbbenetesebb összeomlás, az emberiség mégis halad folyvást előre az isteni parancssal kitűzött úton: legyetek tökéletesek.

Nem tagadhatja senki, hogy az emberi fejlődés, művelődés, ha nem is egyenesen felfelé haladó vonalban, hanem gyakori aláesésekkel tarkított hullámvonallal folyton-folyvást halad előre. A templomot, amit emberi gonoszság vagy tudatlanság leront, van erő, amely hamar felépíti.

Az emberi élet minden viszonylatai közt feltételebb vigasztaló ennek az igazságnak a meglátása. És különösen vigasztaló olyan kataklizmák között, aminőnek most is vagyunk szenvedő részesei.

Ne szomorkodjatok azért atyámfiak, kik szíveteken hordjátok a keresztyén tudomány és erkölcs földi uralmának hitetek szerint mindennél boldogítóbb ügyét. Ne szomorkodjatok emberi hitetlenség s kegyetlenség s egyéb gonoszság látásán. Védjétek, építsétek a szent templomot, mely megmarad mindenha, mert még ha összedőlné is, nektek tudnotok kell, hogy nincs végveszedelem: Rontsátok le a templomot és én harmadnapon felépítem.

Egyház

A református lelkészképzés ügye.

A címben foglalt kérdés minket csak annyiban érdekel, amennyiben a debreczeni református főiskola egyetemmé való átalakulása után a lelkész-

képzés ügye a tiszántúli református egyházkerület autonóm ügye és feladata marad. Most a döntő tervezetek és átalakítások, új szervezések és továbbfejlesztés első kínálkozó időpontján az anyaszentegyház érdekeit és jövőjét ez oly döntően érintő kérdés megoldásánál szeretnénk egyet és mást az illetékes tényezők mérlegelő bölcsességébe ajánlani. A véleménynyilvánítás illetéktelen információ jellegét zárja ki már jöveve az, hogy amit mondunk, az nem akar a döntő faktorok oly jólismert és annyiszor megbizonyított messzépillantó bölcsességét irányító, vagy befolyásoló tanácsadás lenni, még kevésbé óhajt csalatkozhatatlan bölcsességnek látszani, mely a jövő titkos méhéből kikapható minden fejlődési mozzanatot már most előre tud látni és egyházi szellemben képes irányítani, — csak annyinak szeretne vétetni, amennyi: — egy, a mai magyar protestantizmus s ezen belül is a magyar kálvinizmus szellemi viszonyaival, kulturális téren vezető szerepével s a vallásos élet mezején iránytszabó befolyása jelen érvényesülésével nem épen megelégedett, de amazok javulását, vitathatatlan elsősegrejutását a legmelegebben kívánó s azokért minden áldozatra kész igénytelen lélek vívódó vallomásául. Még az is igen valószínű, hogy az új alakulások tervezeteit talán nagyon is az elvont elmélet szürke ködén keresztül nézi s bennük a protestáns szellemi érdeket a gyakorlati kivihetőség határán túlmenő mértékben kívánja érvényesíteni, de ez olyan hibája, amelyről a magyar református anyaszentegyház egésze s ez egészen belül a tiszántúli református egyházkerület jövő nagysága és virágzása biztosításának reá nézve lelki kényszerűséggel adódó mérlegeléséből kifolyólag semmi körülmények között sem tud lemondani.

Az anyaszentegyház legnagyobb érdeke, hogy a

keresztyénségnek az ő organizmusában benne élő, megnyilatkozó s azt ép protestáns téren egyre formáló ereje igazán, a szellemi hatás jótékony melegével, közvetlenségével, ellenállhatatlanságával áthassa a hívek egyetemét is, a követőket egyenként öntudatos, igaz keresztyénekké nevelje, az üdv: az Istenországa polgáraivá avassa s viszont, mint a keresztyén életelv legméltóbb képviselője, maga is rendelkezék vallás-erkölcsi világnézet formájában kifejeződő tartalma igazolására mindazon kellekkel, amelyek a szellemi fejlődés harcában segítik helyét diadallal megállani. Ez érdekét az anyaszentegyház mindig a nyáj őrállóivá, pásztoraivá, doktoraivá, prófétáivá és apostolaivá kiszemelt lelkipásztorok képzésén és nevelésén keresztül biztosította és a legeredményesebben csak így biztosíthatja ma is. Ezért a protestáns anyaszentegyháznak ön-maga iránti legelső kötelessége, egyenesen jövő életképességének kérdése, hogy lelkészeit a legmagasabb szellemi kívánalmak szabta mértékben lássa el hivatásuk betöltéséhez szükséges képzettségi és arravalóságikellekkel. Amilyen a pásztor, olyan a nyáj s jaj annak az ekkleziának, mely a pásztorok képzése terén megmérettetvén, könnyűnek találta! A lelkészképzésről tehát úgy kell és csak úgy lehet beszélnünk, mint református anyaszentegyházunk minden másnál előbbvaló, semmi, még oly fontosnak látszó feladatok által sem hátraszorítható, halaszthatatlan kötelességéről. A tiszántúli egyházkerületben, hol a theologusok elméleti képzése tudvalevőleg az egyetem theol. fakultásának adatott át túlnyomó mértékben, a kérdés csak arra határozható el, hogy az egyetemi változhatatlan autonóm tanulmányi rend megtartásán kívül van-e még szükség valami más, a lelkészképzés céljait

Tárca

Husvét a Kárpátokban.

A Kárpátokban virradt ránk az első háborús husvét. Sztropkó közelében, Szálnok és Érfalu felett a 417-es magaslaton voltak állásban a 39-esek. A nagy hideg és a hosszas esőzés után gyönyörű idő lett a nagy ünnepre. A csatazaj is elpihent erre a szent napra. Sem ágyú, sem kézi fegyver hangját nem lehetett hallani. Annál több felől a husvétit zsolozsmát. A görögkeletiek husvétja is épen összeesett a mienkkel. Barát és ellenség egyformán ünnepelt.

Mikor az ünnepi fényben ragyogó nap bearanyozta a tájéket és a madárdal megcsendült a bokorban: katonáink ajkán is felzendült a husvétit ének:

Jézus, ki a sírban valál,
Általad megholt a halál!

Oly áhitattal, buzgón szállt az ének és imádság, megnyugvással, örömmel, édes emlékekkel töltve el minden szívet a feltámadás szent napján.

Áthallatszott az ünnepi ének a túloldalra is. Hiszen három-négyszáz lépésnél nem volt nagyobb a távolság a két vonal között. A mienkkel csaknem egyidőben felhangzott az oroszok ajkán is a husvétit ének. Kölesönösen hallották s igyekeztek is túlszárnyalni egymás buzgóságát. És egyik félnek sem jutott eszébe, hogy meg-

zavarja a másik áhitatát. A hanghullámok egybefolyva szállottak az Úr trónusa elé. Az eljövendő jobb korra gondolt mindenki. Mintha csak a feltámadott Mester jelent volna meg az árkok felett — szelid hangja hangzott minden szívben: „békesség tinétek!”

* * *

Úgy látszik az oroszoknál is elterjedt szép szimbolikus szokás a husvétit nyul és a husvétit tojás. Ez ünnepén átjöttek hozzánk a patruljaik s hoztak magukkal husvétit nyulat, meg piros tojást. A 39-esektől balra a 46-osok voltak, szegedi, vásárhelyi, makói fiúk. Itt még nagyobb volt a barátkozás. A mi 46-osainkkal szemben szintén az orosz 46-os ezred állott. Most a barátságban igyekeztek felülmúlni egymást. Sztropkó felől pedig fehér zászlóval parlamentair jött át, akiről az oroszok is annyi sok szépet, jót hallottak, a lovagias ellenfélnek, József főherceg, hadtestparancsnoknak küldtek tőle tisztelet ajándékot.

Így telt az idő husvétit első napján.

Este pedig a járőrök összekapcsolták telefonjukat a mienkkel s jól lehetett hallani, amint az oroszok magyar nóta mellett mulatoztak. Talán foglyoktól tanulták meg a magyar nótát. Rózsás kedvvel danolták:

Édes anyám, édes anyám csak az a kéréssem,
Extra ruhát, extra ruhát csináltasson nekem.
Extra ruhát sémhájh, sárga gombot rája,
Ez illik, illik, illik a magyar bakának!

szolgáló egyházi intézményre s ha igen, minő célból, mily rendeltetéssel állíttassék be az és milyen legyen a rendszere, kiépítettsége, ha eredményes munkát akar végezni? E kérdésekben nagyon szükséges a mélyreható utángondolás, mert különben építünk házat fundamentum nélkül: lesz lelkészképzőnk kellően körülírt határok, a lelkészképzés érdekeit s az egyetemi oktatáson kívül felmerült tényleges szükségleteit esetleg nem teljesen, vagy nem jól figyelembe vett rendeltetéssel.

A tiszántúli egyházkerület bölcsessége a lelkész-képző külön intézményének létesítését az egyetemi theol. fakultással egyidejű parallel szervezését igen helyesen már az egyetem megnyitása előtt szükségesnek és halaszthatatlannak minősítette s az egyetem megnyitakor azt tényleg életre is hívta. Tehát leg-kevésbé sem az egyetemi theol. kar munkájával való elégedetlenség, vagy épen az aziránti bizalmatlanság, hanem az egyetemi oktatás természetéből már előre adódó megfontolt tényleges szükségletek jelentkezése szülte ez új intézmény létesítését. Igaz, hogy a létesítéskor a fejlesztés iránya még nem volt egészen áttekinthető, sem a szükségletek mértéke nem bontakozott ki még teljességében, de a lényeg az, hogy a magasabb tudományos oktatás és irodalmi kutatás szolgálatában álló egyetemi theol. kar mellett, illetőleg mint annak kooperatív parallelje, kiegészítője, egyházi betetőzője szükségesnek ítéltetett és létesített.

A lelkészképzés ilyen új rendszere mögött ma már három év tapasztalati anyaga áll, épen elégséges arra, hogy segélyével a lelkészképző célja, tevékenységi köre és eszközei kijelölthessenek.

Sokak előtt visszásnak látszik az, hogy a lelkész-képző-intézet nem egy pusztán gyakorlati intézmény,

mely csupán csak a theol. ifjak gyakorlati nevelését: a gyakorlati lelképásztori pályára való előkészítést eszközli; hanem az oratoriumi istentiszteleti és precés gyakorlatokon túlmenve, az egyházkerület rendelkezéséből kifolyólag olyan elméleti oktatást is végez, mely az egyetemi theol. oktatást egyenesen kiegészíti, azt teljességre emeli. Ez a vélemény fiók egyetemi kar létesülését nehézményezi a lelkész-képző-intézet ilyen hivatásában s szeretné azt tőle elvenni és a lelkészképző-intézet hivatását a már előbb vázolt tisztán gyakorlati tevékenységre korlátozni. Am e nézet hibás nézőpontokból indul ki s hibás mérlegelésre építi ítéletét. Hol van az megírva, hogy a lelkészképző-intézet általunk meghonosított formájának nem szabad semmi egyébnek lenni, mint egy szónoklati csarnoknak, melyben a hét minden napján többé-kevésbé sikerült egyházi beszédek recitálása hangzik? A mi theol. oktatásunknak mai nem épen elméleti, sőt ellenkezőleg a gyakorlati képzés felé divergáló s mindenféle nem theologiai hallgatni való, egyébként igen becses tudományos anyaggal való megterhelt állapota mellett miért kellene a gyakorlati instrukciók nyújtása számára még egy külön költséges műhelyt fentartani, mely a lelkészképzést főképp a liturgikus készség biztosításával tudná csak valamivel előremozdítani? És miért kellene a lelkészképző-intézet elméleti tudományos munkájában az egyetemi theol. kar működésével versenyző működést látni, mikor az olyan hiányt pótol, melyre a theol. kar mai létszámával és szakbeosztásával absolute nem vállalkozhatik?

Csupán csak az opportunitás s az egyház magasabb érdeke: a lelkészképzésre gyakorolható minél biztosabb és sikeresebb ingerencia lehetnek irányadók arra nézve, hogy az egyházkerület az elméleti

Mintha nem is háborúban volnának olyan nagy kedvük volt a muszkáknak. Még azt is elárulták jó kedvükben, hogy másnap locsolkodni is fognak.

* * *

Locsolkodtak is! De milyen locsolkodás volt az! Piros vérral locsolták az anyaföldet!

Hajnali két óra után megszólaltak az ágyúk. Pokoli lármával kattogtak a gépfegyverek, ropogtak a puskák, durrogtak a kézigránatok. Jött a gyalogsági támadás is. Iszonyú túlerővel támadott az orosz. A tegnapi áhítatot roppant verekedés váltotta fel. A hajdú fiúk azonban fokozott erővel és kitartással védekeztek. Sokszor visszavetették az ellenség rohamait, rengeteg veszteséget okozva nekik. De az oroszoknak semmije sem volt annyi, mint embere. A veszteséget könnyen kipótolta. Még nagyobb tömegben hömpölygött az ellenség, mint valami ár. Már attól lehetett tartani, hogy az ellenállás ereje a túlerővel szemben megtörik. Ekkor odaáll ezrede élére Spiesz ezredes, a rettenthetetlen bátorságú katona. Határtalan lelkesedés hatja át erre a katonák lelkét. Fokozódott erővel és elszántsággal indul rohamra a támadók ellen a kis csapat hőslékű ezredparancsnokával élén. Mint egy oroszlán harcol valamennyi. Rettentő veszteséget szenved az ellenség. Csak fogoly vagy 1200 marad a mi katonáink kezén. A csatatér a szó szoros értelmében terítve velt orosz holttestekkel. Sebesültjeik rajokban özönlöttek visszafelé.

Fenséges győzelmi ünnepje lett volna ez a csatnap a 39-eseknek, ha a haláltmegvető, hőslékű Spiesz ezredes a diadalmas vezetésért életével nem fizet. Előbb a lábán kapott sebet, de így még tovább harcolt csapatjával, mígnem a szíve alatt kapott újabb lövés ki nem oltotta nemes életét. Már látható volt a diadal, mikor kilehelte nemes lelkét. Sokszor mondotta, hogy a háború nem tart husvétnál tovább. Ránézve csakugyan bevégződött. De hős katonái hasonló hősiességgel küzdöttek tovább.

Hogy mily nagy jelentősége volt következményeiben a husvét csatának, mi sem mutatja jobban, mint az, hogy egész április hónapban semmiféle vállalkozásba sem bocsátkozott a duklai szakaszon az ellenség. Pedig nagy tervei voltak, kivált a széles Ondava völgyében. De egyelőre meg volt bénítva. Csak április végén jelentették repülőink, hogy Dukla felől egy hadosztálynyi erő közeledik felénk. Ezt azonban már nem használhatták fel ellenünk, mert jött a dicső gorlicei áttörés, minek folytán egy hét alatt megtisztult a Kárpátok földje az ellenségtől. De hogy addig még beljebb nem jöhettek s még többet nem pusztíthattak el hazánk szent földjéből, az a diadalmas husvét csatának s ott oroszlánrészben a 39-esek hősiességének köszönhető.

Vass Antal,

a 39. gy. e. lelkésze.

oktatás s a tudományos kutatás teljességét az egyetemi kar fejlesztése, vagy a lelkészképző-intézet, ú. n. magasabb elméleti szakosztálya teljes kiépítése formájában kívánja-e gyakorolni; a fősúly itt azon van, hogy az az elméleti oktatás igazi mélyenjáró, tudományos s amellet az anyaszentegyház szellemét és lelki életét is eredményesen továbbszolgáló theol. oktatás legyen. A minden eshetőséggel számoló óvatos bölcsesség nagyon is okosan teszi, ha az egyetemivel teljesen egyenrangúnak minősített és elismert és benső valódi értéke szerint méltányolt elméleti képzés ú. n. kiegészítő részét meghagyja egyelőre a lelkészképző-intézet keretében s azt az egyetemi tanzsékek koronkénti szükséges átcsoportosításával legspeciálisabb céljai és építő egyházi érdekei szerint eszközölteti a lelkészképző-intézet keretében. Feltékenységre a kar részéről nem lehet a legkisebb ok sem, mert az egyéni kiválóság az elhelyezéstől függetlenül itt és ott egyaránt érvényesülhet s mert azzal minden egyházat szerető embernek tisztában kell lenni, hogy az egyház önmagáért s nem talán az egyetemi theol. kar fennállásáért áll és él.

A kiegészítő magasabb oktatás ilyen biztosítása azonban nemcsak nem zárja ki, de úgy a saját, mint az egyetemi theol. kar munkája eredményessége szempontjából egyenesen feltételezi a praktikus elméleti előkészítés bevezetését, illetőleg a correpetitorok intézménye útján a lelkészképző-intézet ily irányú kibővítését is. Legalább 4—5 ilyen correpetitorra van feltétlenül szükség, akik az egyes tudománycsoportok eredményeit az ifjakkal való foglalkozás útján amazoknak vérebe átviszik. E correpetitorok, mint külföldön is, olyan, bizonyos tudományszakokban kiváló egyének volnának, kik a külföldet megjárván s 2-ik lelkészképző vizsgájukat letévén a felsőbb oktatás szakfőriaivá készülnének elő s magukat habilitatio és megfelelő irodalmi munkásság által akár egyetemi, akár a lelkészképző-intézet főtanzsékeire tennék érdemessé. Mily tudatos és eredményes munka folya így a lelkészképző-intézet keretében s mennyivel inkább arrafelé tolódnék el a súlypont, hogy ifjaink megértvén a biblia szellemét, lelkét: megtanulnának igazi predikációkat írni és nem predikációkat előadni. És milyen gyűlőhelye volna a Debreczeni theologia (Egyetemi theol. kar és lelkészképző-intézet együttesen így nevezve) a tehetségesebb ifjaknak, mennyire vonzaná még az esetleges elnéptelenítés árán is vidéki akadémiáinkról az értelmiséget magához, sőt a papi pálya nem lehetetlen, sőt előrelátható általános elnéptelenedése esetén is mennyire biztosítaná Tiszántúl számára a maga kontingensét az, ha a magyar közép- és alsó osztály fiai látnák, hogy a tehetség számára a lelkész pályán is van érvényesülés és hogy anyaszentegyházunk legalább vezető kerületében nemcsak tehetségeket produkál, nemcsak gyémántokat csiszol ki, de biztos elhelyezésükről is gondoskodni, továbbkamatozásukra is ügyelni tud. Igazi lelkészképzést, vallás-erkölcsi jellemformálást hitünk szerint csak így lehet végezni: a theologia legmagasabb művelésének s az ifjak e munkába való bevezetésének együttes biztosítása által.

A theologussá előkészülés nyugodtságát, érzelmi megalapozását, keresztyéni jellegét be kell és be lehet tetőzni aztán az internátusi életnek olyan rendszerével, mely a középiskola megkötöttségéből a

szabadosság felé kilendülni készülő ifjút az egyéni hajlamoknak egy nemes cél szolgálatába állításával ellensúlyozza, az együtt élő ifjakat a gyakorlati lelkipásztori functiók végzésére szoktatja, előkészíti, precések tartása által köztük vallásos egyházi szellemet honosít meg, egy velük együtt élő és együtt étkező pater familias és családja felügyelete révén számukra az elhagyott otthont pótolja, őket társadalmi modorra tanítja: röviden a családi rendszer bevezetésével, melyet helyesen megvalósítva várható gyümölcseiért a legmelegebben tudok támogatni. A correpetitorok intézmény is ez internátus keretében helyezkednek és helyzetetendő el, ami a mai koll. esküdtfelügyelői állások teljes átalakítását, illetve correpetitorokkal való kicserélését vonná maga után.

A fenti tervezete a lelkészképző-intézetnek anynyira nem utópisztikus, hogy a mi viszonyaink között alighanem csak ez az egy formája életképes. Ahol, mint nálunk, tehetségeket kell lekötöni a különböző irányú theol. kutatásokra s ahol a theol. irodalmi termelés magától értetődő legegyszerűbb feladatai sem oldódnak meg külön-külön, megbízás és alkalmiság nélkül, ott beigazolni, hogy a theol. akadémia egyetemi karrá emelésében nagyot és maradandót nyert az egyház, mással, mint ilyen az egyház érdekeit minden eshetőséggel szemben védő és érvényesítő értékes lelkészképző-intézménnyel aligha lehetséges. Ha tehát a tisztántúli egyházkerület, amely egy fényes jövő reményében vállalta a debreczeni főiskola egyetemmé átadása teljes felelősségét, vállalja e második kiegészítő lépést is, biztos lehet felőle, hogy a legjobb úton van.

Dr. Varga Zsigmond.

Külföld

Az úrvacsorázás és a higiénia.

Most, amikor a közös kehely kérdése sokónkat foglalkoztat, talán nem lesz érdektelen futó pillantást vetni külföldi hitfeleink ide vonatkozó gyakorlatára. Nem szándékozom az összes külföldi református, avagy épen protestáns egyházak szokásait mégismertetni, illetőleg szertartásos könyveik útmutatását részletezni, csakis azt óhajtom röviden elmondani, mimódon részesültem én a szentjegyekben Berlinben, Utrechtben, Cambridgeben (a presbiteriánusoknál és az anglikánoknál), Baselben, Genfben és Zürichben.

Berlinben a Jerusalemer-kirchében vettem úrvacsorát. Mivel itt, mint a többi nagyobb templomban, minden vasárnap van úrvacsoraoosztás, kevesen, alig 15-en voltunk, akik az úrvacsorához járultunk. A lelkész — az evangélikusok szokása szerint — kinek-kinek szájába tette a kenyeret és ajkához tartotta a közös kelyhet. A napilapokban mindig jelezve volt, hogy ebben, vagy abban a templomban külön kelyhekkal (poharakkal) fogják kiosztani az úrvacsorát, láttam is néhány ilyen alkalommal, hogy a nagy kehely körül volt rakva kis poharakkal; ilyen úrvacsoraoosztást azonban — mivel nem maradtam benn — sem nem láttam, sem ilyenben nem részesültem.

Utrechti református atyánkfiak a templom közepén felállított, megterített asztalhoz hozzáülnek. A lelkész a

hosszú asztal egyik oldalának közepén ül; tőle jobbra is, balra is 12-en s ezekkel szemben a másik oldalon ugyanennyien. A lelkész a közös imádkozás után az előtte levő négy tányért a rajta levő kenyér darabokkal odaadja a jobbról, balról és szemben ülők közül az elsőnek, aki részesülvén a szent jegyben, tovább adja a tányért a szomszédjának és így tovább a tizenkettőig. Hasonlóképpen cseleksznek a kehellyel is.

A cambridgei (angliai) presbiteriánusok Szent Columba nevű templomukban székeikben maradnak s a presbíterek átvéven a lelkésztől a tányért és a kehelyt, helyökbe viszik a kenyeret és a bort a hívőknek. A kiosztás úgy történik, hogy a pad mindkét végénél megáll egy-egy presbíter s az egyik átadja a tányért a padban ülők elsőjének, aki kivéven egy darabka kenyeret, adja tovább a tányért. A padban ülő utolsó odaadja a tányért a mellette álló presbíternek, aki azt a következő sorban indítja el az előbbi padban megtett iránnyal éppen ellentétesen. Ilyen módon járnak el a bor kiosztásával is; tehát náluk nemcsak a kehely, hanem a tányér is az egész gyülekezetben kézről-kézre jár.

Az anglikánok körül állják, vagy térdeplik az Úr asztalát. A szent jegyek kiosztása úgy megy végbe, mint nálunk, azzala különbséggel, hogy a hivek nem ujjakkal veszik át a kenyeret, hanem bal markukba helyezett jobb markukba kapják a lelkésztől s a markukból ajkukkal veszik magukhoz. A bor kiosztásában, illetőleg a kehely használatában nem térnek el tőlünk.

Baselben és Genfben az úrvacsorában épügy részesül a hívő, mint nálunk azokon a helyeken, ahol két lelkész osztja az úrvacsorát.

Legfeltűnőbb volt nekem a zürichi Grossmünsterben való úrvacsorázás. Itt is helyébe viszik a hiveknek a szent jegyeket, még pedig: az ostyát és a bort. Mindkettőt ezüst edényben. Az ostya négyzet alakú, széle-hossza kb. 6 cm. s mélyített nyomással úgy oszlik négy kisebb négyzetre, hogy könnyen el lehessen törni. A szent jegyeket a presbíter, átvéven a lelkésztől, elviszi a padokhoz s aszerint, hogy hányan ülnek a padban, átadja az ostyaszeleteket az elsőnek; ha pl. hatan ülnek, átad egy teljes (négy részből álló) ostyát és egy fél (két részre törhető) ostyát. Az első hívő aztán letöri az ostyából az őt megillető részt, a többi öt részt tovább adja szomszédjának. Így aztán, aki a pad végén ül, olyan darab ostyát kap, amely már megfordult minden előtte ülő atyafi kezében. Hygiéne szempontjából tehát nemcsak a náluk is használatban levő közös kehely, hanem a kézről-kézre adott ostya is méltán lehetne vitatkozás tárgya.

Mindezt azoknak a kedvéért írtam le, akik az az úrvacsora kiosztása módját illetőleg szeretnék tudni napjainkban, hogy külföldön minő eljárást követnek hittestvéreink.

E. K.

Irodalmi szemle

Jézus föltámadása. A pápai református főiskola Deáky-díjával jutalmazott pályamunka. Írta *Tildy Zoltán* református papnövendék. A pápai református theologiai akadémiai hallgatók által kiadott Theologiai Dolgozatok III. füzeté. Nyomatott Pápán, 1916-ban a főiskolai nyomdában. Terjedelme 87 lap. Ára 2 K 50 fillér. Alkalmi bevezetés (5—7. l.) előrebocsátásával szól a szerző először a Jézus föltámadása történeti bizonyosságairól (8—38. lap), ezután a föltámadás történetiségét támadó hypo-

thesisokról (39—71. l.), majd a Jézus föltámadásának pozitív bizonyosságairól (72—80. l.), végül a Jézus föltámadásának jelentőségéről (81—87 l.). Eszerint felőleli mindazt, amit e tétel megvilágításánál általában figyelembe szoktak venni azok, akik ezzel a sokat vitatott, mindig korszerű és előreláthatólag soha el nem évülő evangéliumi történeti kérdéssel behatóbban foglalkoztak és foglalkoznak. Ehez képest nagy gonddal és dicséretes buzgósággal egybegyűjtötte és ügyesen használta a vonatkozó külföldi és hazai irodalmi munkákat, értekezéseket, cikkeket, amiket szabatosan meg is nevez és kellő helyen alkalmaz. Nyelve világos, jó magyaros, közérthető; előterjesztése mentes a tudóskodni iparkodástól, éppen ezért vonzó, megnyerő. Könnyebb problémákkal azonban közvetlenebb sikert tudhatna elérni; a minori ad maius haladva, biztosabban fejlődik az ifjú tehetség: ajánlatos tehát, hogy az írói hivatást érző ifjabb nemzedék a charisma mértéke szerint foglalkozzék a hit és élet alapvető kérdéseivel, amíg majd eljut a teljes korúság amaz állapotába, amelyben szabad és nyílt lesz előtte a mérhetetlen tér végetlen távlat. Egyébiránt az ifjú reményteljes szerzőt üdvözöljük, a sorozatos kiadvány vállalatot pedig elismeréssel honoráljuk.

Az Út folyó évi harmadik száma vallásos jellegű cikkeket és kalauzolásra szánt fonalakat nyújt az olvasóknak; ezenkívül szórakoztató elbeszéléseket is tartalmaz, amelyeknek az a célja, hogy a fantáziát megindítsák és a figyelmet lekössék. Esméltető a szekták keletkezésének okairól írott közlemény, melyet M. S. a Kálvin-szövetség folyó évi januári budapesti lelkészi konferenciáján adott elő. Szerinte „a szekta értékelméletének lényege tulajdonképpen a *fantasztikus hedonizmus*, az önállóság sikerérzetének egy irreális és félszeg megvalósulási síkban való felköltése és ápolása“. Ezt tudva, most már eredményesen lehet védekezni a szektáskodás ellen azoknak, akiket illet.

Az Ébresztő márciusi száma szépen emlékezik meg Arany János elévülhetetlen érdemeiről: Muraközy Gyula ugyanis Arany és a keresztyénség című tanulmányával. Krónikás pedig az Arany-család múltjából merített elbeszéléssel hódol a nagy költő emlékének. Egyéb közleményei is vonzóak és kedvesek e jól szerkesztett családi és ifjúsági havilapnak.

A Kálvin-szövetség II. téli konferenciája 1917 január 16—19. Írta és a szövetség XVI. számú kiadványaként közrebocsátotta dr. Kováts István, a Prot. E. és Isk. Lap folyó évi 4—7. számaiból, 37 lapnyi terjedelemben. Ára 50 fillér.

Különfélék

Húsvéti ének.

Feltámadott az Úr bizonnal,
Oh égi hit, oh-szent valóság!
Mely értünk hordta a keresztet,
Nem halt a sirba annyi jóság.

Feltámadott az Úr bizonnal,
Mert szeretet volt szive, lelke;
A szeretet: maga az Isten.
Megölni Istent, hogy lehetne?

Feltámadott az Úr bizonnyal,
Ez üdvösségünk büszke vára.
Rontsátok el tornyát, — azontúl
Vitézségeknek nincsen ára.

Feltámadott az Úr bizonnyal,
Oh, ha mindez csak mese, álom,
Mindhasztalan, ha predikáljuk
Nagy diadalmunk a halálon.

Feltámadott az Úr bizonnyal,
Ezt hirdetem egész hitemmel
S tudom, ha napvilágom elvész:
Reám tekint az Istenember.

Feltámadott az Úr bizonnyal!
Erős hittel hiszem ez egyet:
S azoknak, kik keresztre vonták
Örökségül hagyá a mennyet.

Baja Mihály.

Olvasóinknak boldog és idvességés húsvéti ünnepeket kívánunk.

A Debreczeni Tanári Kör márc. hó 24-én élénken látogatott gyűlést tartott. A tárgysorozat kimagasló pontja volt Dr. Frick József főgimn. tanár: „Arany János, mint nevelő“ címen tartott értékes és eszméletű előadása, amely levéltári kutatás alapján azt igyekszik bebizonyítani, hogy a nagy költő innen, a debreczeni kollégiumból, Zákány József akkori tanár előadásából vitte magával későbbi nevelési elveit. A tárgysorozat egy másik pontja alapján az Orsz. Középkolai Tanár-egyesület központi választmányába a Kör a maga részéről kiküldte: Sinka Sándor, Karai Sándor, Dr. Kardos Albert, Dr. Gulyás István és Dr. Horvay Róbert tagokat.

A karczagi ünnepség. Korábbi ígértenkhöz képest kiegészítőleg tudósításunkkal visszatérünk a február 11-diki karczagi püspöklátogatásra és az azzal kapcsolatban tartott ünnepély ismertetésére. Előbbi referadánkat ki kell pótolnunk annak a jelentésével, hogy a főgimnázium előcsarnokához történt megérkezéskor Fazekas Lajosné úrnő igen sikerült üdvözlő beszéd mellett feltűnően szép, élővirágokból kötött virágcsokrot nyújtott át a püspök úrnak. Vasárnap délután egy óra után a Széchenyi-társaskör helyiségében gazdag társasbédre jelentek meg a debreczeni vendégek Karczag város polgárainak színe-javával együtt. Közel 120 volt a vendégek száma. Az ebéd nemcsak azért volt páratlan a maga nemében, hogy az ételanyag a város közönsége adományából gyűlt össze, hanem azért is, mert azt a karczagi derék nők főzték is meg, névszerint Kun Istvánné, B. Kiss Jánosné, Vadai Istvánné és Varga Péterné úrnők, hanem továbbá azért is, mert a terítés és tálalás munkáját is ugyancsak karczagi úrnők intézték odaadó, szeretteljes gondossággal, úgy-

mint: Fazekas Gyuláné, Szeőke Kálmánné, Tóth Kálmánné, Garzó Györgyné, Hemző Lajosné úrnők. A tálakat pedig 20 fiatal viruló karczagi leányka hordozta szét szivélyes kínálgatás mellett az élénk társaságban. A gondoskodás, áldozatkészség foka még ezekkel sem volt kimerítve: a jó karczagi urak leültek, kedélyesen étkeztek annál az asztalnál, amelyre a fogyasztani való drágaságokat, enni- és innivalókat ők magok halmozták össze s aztán — mivel a haszon a Katona-Otthonnak volt szánva — készséggel ki is fizették az *ebéd árát*. Felköszöntők is voltak, melyeknek egyike-másika a humor terére csapott át s kedélyesen megnevettette a vendégsereget. Estve a városháza zsúfolásig megtelt dísztermében gazdag műsorral estély volt, melyen a városi dalárda nagy precizitással két műdarabot adott elő. Volt megnyitó beszéd, melyet a városról elutazni kényszerült polgármester helyett Fazekas Gyula gimnáziumi tanár adott elő; ezenkívül színművészi szavalás, éneklés tették változatossá a műsort; Molnár Irénke kedvesen szavalt, dr. Szánthó József hármas kíséret mellett magyar dalokat hegedült. Az estély magasztos céljához képest az előadások rendjén dr. Ferenczy Gyula tudományegyetemi tanár, a debreczeni Katona-Otthon nagy mestere, igazgatója is kivette a maga részét a munkából. Tartalmas, kimerítő beszédben ismertette meg a díszes közönséggel a Katona-Otthon rendeltetését. Lelkes szavakban rajzolta ennek a nemes intézménynek a munkáját, az eddig elért sikereket. Előadásának hangja néhol a csendes szellő lágy hangján suttogott, néhol pedig a mennydörgés csattogó dördületével dörgött, harsogott. Szívünkbe markolt, magával ragadott. A közönség lelkes hangulata a legmagasabb fokot érte el. A katonanap nemcsak külső formáiban volt nagyszabású, de a fényes erkölcsi sikereken felül az anyagiakban is gazdag eredményt mutatott fel. Hiszen csak a margaréta-virág elárusításából 1705 K 68 fillért voltak képesek a lelkes karczagi nők összegyűjteni. A tisztajövedelem teljes egészében 5440 K 96 fillért tett, mit dr. Baltazár Dezső püspök úrhoz küldött be a rendezőség, melynek élén Horváth Ferencz gimn. igazgató buzgólkodott. Karczag városában sok szépet láttunk, mit nem mindenütt lehet megtalálni. Már maga a város külső alakja, tágas, egyenes utcáival, széles telkeivel, az azokon emelt izléses építkezésű lakóházakkal, azoknak belső kényelmével, fásított udvaraival lebilincseli a szemlélőt. És ennek a külső keretnek a belső tartalma, a lakosság nemzeti magyarossága, gazdasága, népviselete, lelki fényes tulajdonain kívül áldozatossága az egyház és haza javára, mindezek hegyen épült várossá teszik az ősmagyar alföldi várost, hol az erdélyi szegény menekülteket heteken át nemcsak szeretettel gondozta a lakosság, de visszatérésök

alkalmával ruházati ellátáson felül több mint ötezer koronát gyűjtött a távozók segélyezésére. Pedig köztudomás szerint a karczagiaknak már három év óta szűk esztendejük volt. De ők meg tudták mutatni, hogy — ha újat nem —, hát hoznak elő őt az ő éléstáiraikból, melynél csak az ő keblök nemessége a kifogyhatatlanabb. Isten virágoztassa szüntelen ezt a nemes várost, lakóit oltalmazza s éltesse békességben mind az idők végezetéig!

r—r.

Sass Béla huszonöt éves jubileumi alapítványára adakoztak: Oláh Sándor (Szamos-Krassó) 5, Szücs József (Tiszadada) 3, Szabó Zoltán (Bilke) 5, Kalmár István (Bályok) 2, Kovács Lajos (Tóti) 2, Nyeste István (Mezőtelki) 3, Váczy Ferenc tan. kép. ig. (Nagykörös) 10, Szondy Lajos (Szamoskér) 5, Sárközi Lajos (Nagykoles) 5, Porzsolt Lajos (Tiszabездéd) 2, Pálur István (Csepe) 3, Kovács József (Ombod) 10, Könyves János (B.-szentjános) 5, Bakos Sándor (Nyírkéres) 5, Gönczi János (Nyíribrány) 2, Tóth Gyula (Gyügye) 2, Tárcey Géza (Csomaköz) 2, Zöld Mihály (Végvár) 2, Boér Károly (Debreczen) 2, Karácson András (Békés) 2, Bagdy Dániel (Gyula) 3, Kollonay László (Kömörő) 5, Beke Antal (Debreczen) 5, Rác István (Nagylónya) 5, Sz. Szabó István (P.-Ladány) 5, Dibáczy József (Szeghalom) 5, Nagy Károly (Makó) 4, Molnár Ferenc (Debreczen) 2, Szász Imre (Debreczen) 2, Foris Endre (Debreczen) 2, K. Kiss László (Debreczen) 10, Bányai Lajos (Kolomea) 10, Szécsényi István (Bátyu) 2, Nagy Sámuel (Sarkad) 3, Nemes Árpád (Nagyecsed) 5, Márton Sándor (Nagykálló) 3, Nánássy Dániel (Ujfehértó) 10, Danka József (Érkötvélyes) 2, Gönczy Sándor (Érmihályfalva) 5, Fazekas János (Hajduhadház) 5, Oláh Károly (Ujfehértó) 5, Pinkóczy Gusztáv (H.-nánás) 2, Ary Antal (Ibrány) 5 kor, Orosz Kálmán (Éradony) 2, Fördös Dezső (N.-Várad) 5, Komlósi Gábor (Kenderes) 5, Szarka László (Békés) 2, Bartha György (Köröstarcsa) 2, Barabási Ferenc (Pennyige) 2, Nagy Zoltán (Arad) 3, Bay József (Nagyszalonta) 10, Boruzs Lajos (M.-Sziget) 2, Kiss József (Nagykálló) 3, Gyöngyösi Bálint (Fehérgyarmat) 4, Fekesházy Jenő (Laskod) 2, Elekes Gyula (R.-Széplak) 4, Cziriák Géza (Turkeve) 5, Erdélyi Sándor (Kállósemjén) 2, Szutor Jenő, Kallós Béla, dr. Bodáky István dr. Mezei Ákos (Beregszász) 1—1 kor., Horváth Kálmán (Nagybánya) 5, Baráth Imre (Gáva) 5, Kállay Sándor (P.-Ladány) 20, Bokros Elek (Rohod) 5, Tóth Lajos (Karánsebes) 2, Csiszár Árpád (Sz.-tatárfalva) 2, Csatári Gyula (harceterről) 10, Benedek József (Debreczen) 2, Csernák Béla (B.-újfalu) 10, Fodor József (B.-újfalu) 5, Vass Antal (harcetér) 10, Újlaki Béla (Hodász) 10, Pójs József (Kisharangláb) 5, Hadadi István (Mátészalka) 4, Szabó Béla (Mezőhegyes) 10, özv. dr. Balogh Ferencné (Debreczen) 5, K. Szabó József (Vedresábrány) 2, Nagy József (vedresábrányi tanító) 20, Tukacs Lajos (Nyírmédgyes) 5, Papp József (Genes) 20, Halász Endre (Csorvás) 3, Harsányi Pál (Gyoma) 5, Lenárd Ede

(Szamosdob) 5, Horkay Bertalan (Abara) 10. Mostani hallgatóktól 22 kor. 32 f.

A Debreczeni református főgimnázium ifjúsága március 31-én díszes közönség előtt hódolt Arany János emlékének. A mindvégig hangulatosműsor minden egyes pontján átlüktetett a mi kedves fiaink lelkesült szeretete az ő kollégium örök büszkeségének, a későbbi nagy költőnek nemes szelleme iránt. Hogy úgy a hivatott kézzel vezetett ének-, mint zenekar, valamint a felolvasók, szavalók és színjátékosok teljesen megfeleltek a várakozásnak, a hálás közönség meg-megújuló tapsvihara fényesen bizonyította. Csak lobogjon továbbra is e szent tűz a mi derék fiainkban, s maradjon meg mind az időknek végéig az az évszázadok szenvedéseiben és örömeiben összekovácsolódott kapocs, amely városunk társadalmát a mi szeretett iskolánkkal kölcsönös szeretetben egybekapcsolja!

A hajdúszoboszlói presbiterium Bor János igazgató-tanító 25 éves tanítói szolgálata fordulóján, a jubiléus nevére 100 K alapítványt tett. Az érdemdús férfiú meghatóttan köszönte meg a presbiterium figyelmét és felajánlotta, hogy egyelőre 2 éven át havi 5 K-val gyarapítja a nevére tett alapítványt. Az egymást megértő és méltányoló presbiteriumot és igazgatótanítót melegen üdvözljük. Concordia res parvae crescunt.

Többszörösen kitüntetett tábori lelkész. Vass Antal verseczi lelkésztársunk, akit eddig a lelkészi érdemkereszt és a Ferencz József rend lovagkeresztje ékesített, legújabban Signum Laudis-t kapott és megnyerte, mint harcoló csapat lelkésze, a Károly csapat keresztet is. Szívből üdvözljük.

Kitüntetett lelkész. Ignéczi Sándor mérki lelkésztársunknak, a hadi kölcsönök sikeres előmozdítása körül szerzett érdemei elismeréséül, a pénzügyminiszter oklevelet adományozott.

A nagybányai egyházmegye tavaszi közgyűlését folyó hó 15-én fogja tartani Szatmárnémetiben.

Szép hagyaték. Tóth József gávai földbirtokos kb. 7000 korona értékű földjét a vencesellői egyháznak hagyta oly rendeltetéssel, hogy annak hozadékából szerezék be szülőfalujában Vencesellőn, az urvacsorai kenyeret és bort.

A sepsiszentgyörgyi oláhok, a Szalontai Lapok értesülése szerint, a görög keleti vallást elhagyva, valamennyien áttértek a református vallásra.

Tanárválasztás. A budapesti Veres-Pálné-utcai leánygimnázium Révay József késmárki lyceumi rendes tanárt, egyetemi m. tanárt, választotta meg tanárául. A tudós professort, aki a bölcsészeti akadémia utolsó évében Fiók Károlyt helyettesítette kollégiumunkban, szívből üdvözljük.

A baptisták szép nyomdájukkal, virágzó irat-terjesztő vállalatukkal, vasárnapi iskolák szervezésével,

diakonissa otthonukkal és képzesükkel nagy munkásságot fejtenek ki Budapesten. Példát vehetnénk tőlük.

Szuhay Benedek sajkópólnai lelkész, ismert nevű egyházi írónk és költő folyó hó 1-én meghalt, 3-án temették el. (Lapunk zártakor vett értesülésünk.)

A „**Hangya**” a napokban ajánlott fel egy millió koronát a magyar közgazdasági egyetem fölállítására. Legújabbán pedig tíz, egyenként 2000 K-s évi ösztöndíjat tűzött ki az 1917-ben érettségét tett magyar ifjak részére, hogy azzal a berlini Handels-Hochschule tanfolyamait elvégezhessék. Ezekkel a magyar kulturát előmozdító tényeivel a „Hangya” áldozatkészségén kívül például szolgálhat arra is, hogy kiesiny kezdetből vas szorgalommal mimódon lehet csodálatraméltó dolgokat létrehozni.

A „**Vasárnapi Ujság**” április 1-i számában nagyszámú harctéri képeken kívül sok szép képet közöl Szentpétervárról, Miklós cárról, Miljukovról. Egy másik sorozat a Mücsarnok most megnyílt kiállításának érdekesebb képeit közli. Szépirodalmi olvasmányok, regények, költemények, egyéb közlemények: cikk az orosz forradalomról s a rendes heti rovatok: A háború napjai. Irodalom és művészet. Sakkjáték. Halálozás stb. egészítik ki a lap tartalmát. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyed évre öt korona, a „Világkrónika”-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.)

Szerkesztői üzenetek.

O. S. Köszönöm figyelmedet.

Érdeklődő. A *húsvét* elnevezés minden valószínűség szerint a *húsvételtől* származik, mivel a negyvennapos böjt után a feltámadás ünnepétől kezdve lehetett ismét húst enni. Semmi esetre sem fejezi ki tehát a feltámadás hatalmas gondolatát, sőt meglehetősen testi szemekkel látóknak tűnteti fel keresztyénekké lett őseinket. Hasonló elnevezés ehhez a húshagyó kedd, amikor is a hús evés elhagyásával kezdődik a böjt. Ha különben megnézzük a német *Ostern*, az angol *Easter* szavakat, amelyek az ősgermánok tavaszi istennőjétől Ostará-tól vagy Eástre-től erednek, vagy a francia *pâques*, az olasz *pasqua* elnevezéseket, amelyek a héber *pesach* (átkelés) szóból származtak a görögös alakú *pascha* közvetítésével: akkor nem szégyenkezhetünk, mert hiszen ezek a nevek sem foglalják magukban a feltámadás magasztos igazságát. Úgy látszik, sehosem értették meg hajdanán teljesen, hogy mi ennek a napnak a jelentősége. — Az új egyháztagokat húsvétkor és pünköstkor vették be. Ekkor történt a pogányokból áttértek megkeresztelése is. Némelyek szerint ennek a keresztelésnek maradványa a húsvéti locsolkodás. A másik húsvéti szokásnak: a húsvéti tojáshoz az eredete szintén a böjt megszüntetésére vezethető vissza; ekkor ugyanis a böjt idején el nem fogyasztott tojásokat elajándékoztatták s hogy kedvesebb ajándék legyen, meg is festették. Gondolom, hogy tájékozásul ennyi jelenleg elég lesz.

Tartalom: Feltámadás. — Egyház. Dr. Varga Zs., A református lelkészképzés ügye. — Tárca. Vass A., Húsvét a Kárpátokban. — Külföld. E. K., Az úrvacsorázás és a higieia. — Irodalmi szemle. — Különfélék. — Szerkesztői üzenetek. — Hivatalos Értesítő 3—14. sz.

1

Felhívás! A lelkész, tanító és kántor urak figyelmét felhívjuk az Egyházkerülettel szerződésben levő „Foncière Pesti Biztosító Intézet” mai hirdetésére. Az ott most bevezetett rokkantsági és nyugdíjjáradékkal kapcsolatos életbiztosítás különösen alkalmas a közvetlen, illetve özvegyi nyugdíj pótlására és felette praktikusnak látjuk a rokkantsági járadék szempontjából is, mely szerint a bármilyen okból bekövetkezett rokkantság esetén — megszűnő a díjak fizetése is, — a biztosított tőke 10%-a kerül évenként kiutalásra. Mindennemű megkeresés a debreczeni főügynökség vezetőjéhez intézendő.

KÖNYVUJSÁG

Tanulmányok, bírálatok és ismertetések
a magyar és külföldi irodalom köréből.

Szerkesztik CZEGLÉDY SÁNDOR pápai ref. theol. akad. tanár;
Lic. FIZELY ÖDÖN, aranyosmaróti ev. lelkész és SZIMONIDESZ
LAJOS, nagybörzsényi ev. lelkész.

Megjelenik
július és augusztus hónapok kivételével minden hó 15-én és 30-án.

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 10 KORONA

Kiadja: **Scholtz Testvérek** könyvkereskedése Budapest, IX.,
Ferencz-körút 19., ahonnan bármely egyházi vagy világi irodalmi
termék beszerezhető. Gondos kiszolgálás, előnyös feltételek.

Legszebb konfirmációi ajándék

SZOLNOKY GERZSON

MENNYORSZÁG KAPUJA

Ezen imádságos könyvecskéből a tiszántúli, tiszáninneni és dunántúli református egyházkerület püspökei ajánló körlevelükben többek között a következőket mondták: „**E hangban és tartalomban nemesen egyszerű, mégis gyönyörűséges kis imádságos könyvet, mely mint hiszem, ifjúságunk nagy lelki épülésére szolgál, a legmelegebben ajánlom becses figyelmökbe és szeretetökbe. Főként a konfirmáció alkalmával szíveskedjenek ezt az ifjúságnak ajánlani. Egyfelől hozzátartozóik, másfelől egyházunk alig adhat ifjainknak kedvesebb és hasznosabb ajándékot.**” — A 168 oldalra terjedő 12¹/₂ x 8¹/₂ cm. nagyságú, zsebbe tehető imádságos könyvnek ára, mely igen finom, famentes, símitatlan papíron készült, rendkívül elegáns, egy úrvacsorát osztó lelkész és két, az úrvacsorát felvevő gyermek arcképével díszített vászonkötésben jelent meg. 1 korona 20 fillér.

10 péld megrendelésénél **96 fill.**, **25 péld**, megrendelésénél **90 fill.**, **50 péld**, megrendelésénél **84 fill.**, **100 péld**, megrendelésénél **78 fill.**, **500 péld**, megrendelésénél **72 fill.**, **1000 pld.** megrendelésénél **66 fill.** **Megrendelhető:**

HEGEDÜS és SÁNDOR
KÖNYVKIADÓHIVATALÁBAN, DEBRECZEN.

HIVATALOS ÉRTESITŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1601—1917. szám.

Körlevél

az összes kebelbeli nt. Lelkészi Hivatalokhoz és a fő- és középiskolák tek. Igazgatóságaihoz.

A debreczeni református kollegium gazdasági tanácsa elnökségének folyó hó 13-án kelt 117. sz. a. kelt jelentése szerint egyházkerületi közgyűlésünk 182—1915. számú határozatának úgy a lelkeszi hivatalok, mint az iskolai igazgatóságok egy része még mindig nem tett eleget. Felhívom ezért ismételten Cimed szíves figyelmét arra, hogy néh. Balogh Ferenc: „A kollegium története” című munkáját, mint olyant, mely úgy kiválóságainál, mint a szerző iránti hálás és büszkeséggel telt kegyeletes érzéseinknél fogva kétséget kizárólag első helyet biztosított magának és így méltóvá lett arra, hogy úgy a református parochiális könyvtárainkban, valamint intézeteink könyvei között ne hiányozhassék, — megrendelése, illetve beszerzése felől haladéktalanul intézkedni méltóztassék.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1917 március hó 26.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1623—1917. szám.

Körlevél

az összes kebelbeli nagy. Lelkészi Hivatalokhoz.

A nagy. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó hó 7-én 24.500 sz. alatt kelt intézvényéből közlöm a következőket: „A honvédelmi miniszter úr közölte velem, hogy ismételten előfordult, miszerint a hősi halált halt legénység özvegyeinek születési anyakönyvi kivonatai, illetve azok keresztlevelei, melyek a hősi halált haltak hátramaradottjaira vonatkozó ellátási bizonyítványhoz mindig csatolandók, a felekezeti anyakönyvek vezetői által az özvegyek (árvák) számára nem állíttatnak ki díjtalanul. A honvédelmi miniszter úr most a cs. és kir. hadügyminiszter úrnak hozzája intézett felkeresésére átírt hozzám, hogy ez ügyben intézkedjem. Van szerencsém ennél fogva felkérni a főtiszt. hatóságokat, hogy a böles kormányzata alatt álló egyház lelkeszeit a fent jelzett célra szükségelt kivonatok díjmentesen kiállítására utasítani méltóztassék stb. stb.”

Felkérem azért Nagytiszteletet, hogy a fentiekben megjelölt célra szükséges anyakönyvi kivonatok már arra is tekintettel, hogy az összes többi fele-

kezetek is, az állami anyakönyvi hivatalokkal egyöntetűen és hasonlóan járnak el — díjmentesen kiadni méltóztassanak.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1917 március hó 21.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1695—1917. szám.

Körlevél

a nagytiszteletű lelkeszi hivatalokhoz.

A fiatalok bíróságainak elmúlt évi tevékenységéből módomban állott megállapítani, hogy a bíróság elé állított fiatalok bűnösök száma állandó emelkedést mutat, ez a körülmény egyrészt szülői felügyelet lazaságára vagy teljes hiányára, másrészt a nehezebbé vált megélhetési viszonyokra és a kulturális intézmények működésében szintén a háború által előidézett zavarokra vezethető vissza.

Ez okok megszüntetésére vezető kulturális és gazdasági általános erő kifejtés szolgálatba állítása csak az államhatalom szervezése mellett és csak fokozatosan vihető keresztül. Azoknak a társadalmi erőknek a haladéktalan munkába állása azonban, — amely erők az erkölcsi megengottak támogatása útján a megállapított bajok tovább terjedésének a megállítására a siker reményében vehetik fel a küzdelmet, — a társadalom minden rétegének egyenlő érdeke és hazafias kötelessége. És ez a munka, — melyet a fiatalok felügyelő hatóságai ugyane célok elérése érdekében végeznek — kettős irányú. Kétségtelen, hogy hatósági jellegükből kifolyólag első sorban hivatásuk az ítélkező bíróságot támogatni avégből, hogy a már züllés lejtőjére rálépett fiatalok a megfelelő bírói intézkedés alkalmazásával, további felügyelet alatt tartással és erkölcsi támogatással lehetőleg megmentessenek a társadalom számára. De másodsorban hivatása az is, hogy a társadalom vezetésre hivatott tagjainak és különböző caritatív intézményeinek működését azokra a célokra is reá irányítsa, melyek a gyermekek és fiatalok erkölcsi züllését megelőzni alkalmasak.

E két cél érdekében fontos az a körülmény, hogy az egyházak vezető férfiai, kik magasabbrendű élet-hivatásuknál és egyéni tekintélyüknél fogva hivatottak és első helyen képesek a fiatalok bűnösök által tagadhatatlanul súlyosan megzavart erkölcsi rend helyreállítására és a bűnbe esettek megjavítására közreműködni, — a legmesszebb menő támogatásban részesítsék az illetékes felügyelő hatóságokat.

Felkérem azért Nagytiszteletet, hogy mindazokban az esetekben, midőn hivatalos megállapítást nyer annak szükséges volta, hogy a megtévedt fiatalok és gyermek erkölcsi tekintetben, a meghatározott időn át, szigorúbb ellenőrzés alatt tartassék, a felügyelet alá helyezett és lelkeszi területén tartózkodó fiataloknak vagy gyermeknek vallásos nevelését és életmódjának erkölcsös voltát tegye fokozott gondoskodás tárgyává és ha tapasztalatai szerint valamely szigorúbb hatósági beavatkozásra merül fel ok, erről az illetékes felügyelő hatóságot — gyermekvédelmi ügyben portómentes — levélben azonnal értesíteni méltóztassék.

Atyafiságos szeretettel:

Debreczen, 1917 március hó 26-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1968—1917. szám.

Körlevél

a kebelbeli lelkészekhez, tanítókhöz.

A m. kir. kormány f. március hó 8-án kelt 900. eln. számú rendeletében kimondotta, hogy a hadi rokkantoknak és családjuknak, továbbá az elesettek özvegyeinek és árváinak gondozása olyan nemzeti kötelességet képez, amelyet az állam az önkormányzati hatóságok és a társadalom közreműködésével teljesít; e célból törvényhatóságokint egy hadi gondozó szervezet létesítését rendelte el, amely szervezetnek kötelessége lesz az államnak ezen nagy nemzeti feladat megoldása körüli tevékenységét minden erejéből támogatni.

A hadi gondozó bizottságoknak a feladata a rokkantakat, hadi árvákat és özvegyeket összeírni, azok részére pártfogókat és tanácsadókat keresni; ezen ki-nevezendő pártfogók működését ellenőrizni s az illető községben és járásban összeírt összes hadi gondozandók ügyeivel a kellő szeretettel és gondossággal foglalkozni. Miután ezen nagyfontosságú nemzeti kötelesség teljesítése elől a református egyház lelkészeinek s tanítóinak kitérni nem lehet és nem szabad, ezért felkérek minden kebelbeli lelkészt és tanítót, hogy úgy a gondozandók összeírása, mint a kijelölendő pártfogók és tanácsadók kiválasztása körül a járási főszolgabíróknak s a községi előjáróságoknak segítségére legyenek s a saját részük-ről is vállaljanak pártfogói vagy tanácsadói tisztet. Szóval kövessenek el mindent, hogy ezen most megalakítandó szervezetben tevékeny és buzgó részt vegyenek.

Atyafiságos szeretettel:

Debreczen, 1917 március 31.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A „HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya“ kötelékében az 1915. év végén 1300 fogyasztási szövetkezet működött, amelyek összforgalma 60.000,000 korona volt.

Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

HUSVÉTRA!

- FÜLÖP JÓZSEF:** Templomi beszéd elő- és utóimádsággal a világháború nagypénteki és husvétünnepére . . . K 1:50
- KOREN PÁL:** Jézus szenvedése . . . K 5—
- SZABÓ S. ZSIGMOND:** Virágvasárnaptól husvégig. Nagyhéti elmélkedések és imák K 1:50
- TAKARÓ GÉZA:** Virágvasárnaptól husvégig K 1—
- TILDY ZOLTÁN:** Jézus föltámadása . . . K 2:50
- BIRTHA JÓZSEF:** Nagypéntek és Husvét K —80

Kaphatók!

KÓKAI LAJOS

:: könyvkereskedésében ::
Budapest, IV., Kamermayer Károly-u. 3.

Debreczen sz. kir. város Világítási Vállalata

Elvállalja légszesz- és villamos-berendezések elkészítését világítási, erőátviteli, fűtési és főzési célokra. A gáz- és villamos világítás jobb és olcsóbb a petróleumnál. Gázzal sütni és főzni sokkal jobb és félannyiba kerül, mint fával.

Gázfűtésű kandallók és fürdőkályhák minden másnál tisztábbak, kényelmesebbek, biztonságosabbak.

A villamos motor legcélszerűbb és legtakarékosabb hajtóerő a világon.

Szép és olcsó lámpák, csillárok és hozzávaló felszerelések kaphatók.

Elsőrendű pirszén (koks), kőszén.

Fekete kőszén-kátrány fatárgyak és épületek megvédésére.

Első minőségű ammoniak sulphat (legbecsesebb nitrogén-légeny) tartalmú **mútrágya**.

Kapható vagy megrendelhető a gyárban, vagy városi üzletünkben

Degenfeld-tér és Rózsa-u. sarkán. (Városháza mögött.)

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál: az Igazgatóság.

A légszesz- és villamos gyárat az érdeklődő közönség bármikor megtekintheti.

Gyári és igazgatósági telefon 74. Városi üzlet telefon 90.

A református egyházkerületekkel szerződéses viszonyban levő

Fonciére Pesti Biztosító Intézet debreczeni főügynöksége

ajánlja a református lelkészek, tanárok, tanítók, kántorok és más egyházi alkalmazottak részére most bevezetett új **NYUGD. JBIZTOS. TÁSI** üzletágát.

Eme új biztosítás főbb előnyei:

1. A biztosított tőkét kifizetjük, ha a biztosított a kikötött tartamon belül bármikor meghal, még pedig **azonnal**, vagy elérés esetében a tartam lejártával.

2. Ha a biztosított fél a tartamon belül, de legkorábban a biztosítás megkötésétől számított egy év múlva teljesen munkaképtelenné válik; megszűnik a további díj fizetés és azonkívül a biztosított tőke 10%-át, mint rokkantsági járadékot élvezi a biztosítási tartam lejártáig, amikor aztán a tőkét is kifizetjük.

3. Ha a biztosított a lejáratkor nem veszi fel a tőkét, ehelyett élethossziglani járadékot élvezhet s ha neje öt túléli, az özvegy az elhalálozás napjától kezdve ugyancsak élethossziglani járadékot kap, mely az elhalt férj élvezett járadékának 50%-át teszi ki.

4. Ha a biztosított a tartamon belül meghal s az özvegy nem veszi fel a biztosított összeget, e helyett a 3. pontban jelzett járadékot élvezheti.

Ezen az alapon pl. egy 25 éves egyén 65 éves korára 10,000 korona tőke után évi 265 kor. 80 f. díjat fizetne, 1000 K rokkantsági-, 1270 K nyugdíj- és 635 K özvegy-járadékkal.

Díjtételek járadékkal és rokkantsággal combinált vegyes tőkebiztosítás után halálesetben azonnal, vagy elérésére 65 éves korban fizetendő 10,000 K tőke után:

Belépési kor	Fizetendő évi díj	Ha a fél a tartamon belül teljesen munkaképtelen, kap évi járadékot	Ha a fél 65 éves korában nem veszi fel a biztosított tőkét, kap élethossziglani évi járadékot	Az özvegy kap élethossziglani évjáradékot
25	265 K 80 f.	1000 K.	1270 K.	635 K.
30	317 f. K 30	1000 K.	1280 K.	640 K.
35	398 f. K 80	1000 K.	1270 K.	635 K.
40	510 f. K 90	1000 K.	1260 K.	630 K.
45	671 f. K 70	1000 K.	1230 K.	615 K.

Bővebb felvilágosítással és nyomtatvánnyal készséggel szolgál a debreczeni főügynökség vezetője:

CSABAI ARTUR.

Alföldi Takarékpénztár

DEBRECZEN, Piac-utca 16. sz.

Alaptőke 2.400,000 korona; tartalékok 1.650,000 korona; betétállomány 15.000,000 korona. *****

Érdekközösségben:
a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal.

Üzletágai: Takarékbetétek, Csekkszámok, Váltóleszámitolás, Törlesztéses és jelzálog kölcsönök, Értékpapírok vétele és eladása, Tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. — **Saját árúraktár.**

∴ Idegen pénznemek vétele és eladása. ∴

Safe deposit (magán letétpénztár)

Külföldi átutalások hadifoglyok részére.

Szén-osztály. ....

Affiliált intézet: Kabai Takarékpénztár r.-t. Nádudvari Takarékpénztár r.-t. és Hajdúnánási Gazdasági Bank részvény-társaság.

≡ **Fiókintézet: VÁMOSPÉRCSEN.** ≡